

危機的な状況にある言語・方言サミットについて

La pinta kunsido pri lingvoj kaj dialektoj en kriza situacio

翻訳：横山裕之

Trad. : JOKOJAMA Hirojuki

2017年12月3日に北海道大学で「危機的な状況にある言語・方言サミット」が開かれました。

En la 3-a de dec. 2017 en la Unversitato de Hokkajdo okazis "La pinta kunsido pri lingvoj kaj dialektoj en kriza situacio".

基調講演は、中川千葉大教授が監修した人気漫画「ゴールデンカムイ」を通してアイヌ語を活性化
する可能性についてのお話です。

La baza parolado de prof. Nakagawa de la Unversitato de Ĉiba estas jene: La fama komikso
"Golden Kamuy" estis farita helpe de la profesoro, kaj laŭ tio oni povos reaktivigi la ainan
lingvon. La etno aino estas indiĝeno, ĉefe loĝanta en la norda insulo Hokkajdo de Japanio.

社会言語学の中では、言語やその民族のイメージを良くすると言語の復興につながると言われて
います。

Prof. Nakagawa, la prezentanto paroladis jene: Laŭ socilingvistiko kiam oni havigas bonan
impreson al etnoj kaj siaj lingvoj, tio kaŭzas reviviĝon de la lingvoj.

多くの日本人はアイヌ語を知らないし、関心もありません。

Multaj japanoj ne scias ainan lingvon kaj ne interesiĝas pri ĝi.

アイヌ民族が努力するだけでは言語の復興は難しく、周りの社会環境が変わることが必要です。
Se nur ainoj klopodas por reviviĝo de aina lingvo, realigi tion estas malfacile. La reviviĝo
necesas ŝanĝiĝo de sociaj ĉirkaŭaĵoj.

そのためには、アイヌ民族以外の人たちに関心を持たせるために、プラスのイメージを強くする
必要があります。

Por tio oni bezonas fortigi bonan impreson por havigi intereson al etnoj krom ainoj.

その方法の一つに広報がありますが、アイヌについては、偶然に登場したのが、「ゴールデンカム
イ」でした。

Unu el la solvo estas informado. Pri aino hazarde aperis la komikso "Golden Kamuy" en
merkato.

この作品は、2014年から週刊ヤングジャンプ（集英社・出版）に連載されています。

Tiu verko estas publikita de 2014 en serio en la semajna gazeto "Young Jump" de la kompanio "Syueisya".

日露戦争直後の北海道が舞台で、帰還兵・杉本佐一が主人公で、ヒロインがアイヌの少女「アシリパ Asirpa」です。

La scenejo estas Hokkajdo tuj posta la Japana-Rusa Milito, okazinta en 1904-1905. La heroo estas la repatriiĝinta soldato SUGIMOTO Saiĉi. La heroine estas aina knabino, Asirpa.

原画を見たときに、道具や衣装の一つ一つが、これまでアイヌを取り上げた漫画にない正確さで描かれており、とても良いと思いました。

Kiam la prezentanto vidis la originalan pentraĵon, ĉiu ilo kaj kostumo estas pentrita plej precize el tiuj en komiksoj traktintaj pri aino ĝis nun. Tio impresis lin tre bone.

雑誌に載せた後に時代考証した衣装もあります。

Post kiam oni eldonis la gazekon, okazis, ke li identigis kostumon surbaze de la historaj faktoj.

たとえば、アシリパ Asirpa が頭に巻いている「マタンプシ matanpus」ですが、今は女性も着けますが、かつては男性しか着けていませんでした。

Ekzemple, atentu la ainan kaptukon “matanpus”, kiun Asirpa volvas ĉirkaŭ sia kapo. Nun ĝin surmetita ankaŭ virinoj, sed antaŭe nur viroj.

「マタンプシ matanpus」は、いつから女性も着けるようになったのか、調べて見ると、明治後期であることがわかりました。

La prezentanto ekzamenis, de kiam ainaj virinoj surmetis “matanpus”. La prezentanto konstatis, ke ili faris de la posta periodo de la epoko de Meizi.

つまり、物語の中では当時の最先端のファッションになります。

Alivorte tio estas tiama plej novmoda fasono en la rakonto.

また、アイヌ語表記にもこだわりました。

Kaj oni decidas ekzakte priskribi ainan lingvon laŭ la aina skribmaniero.

ヒロイン「アシリパ Asirpa」の「r」を小さい「リ」ーすなわち(リ)と正確に書いてます。アイヌ語では、日本語のカタカナではない、新しい小さなカタカナを使います。

La “r” el la heroina nomo “Asirpa” estas skribita ekzakte kiel la malgranda “リ”, - tio estas “リ”, el la litero Katakana. Aina lingvo havas novajn malgrandajn Katakana-literojn por lasta konsonanto en fermita silabo netroveble en japanaj Katakana-literoj.

彼女の名前が出るたびに、この小さい「リ」が意識され、アイヌ語が日本語と違うことを一目でわかるようにすることができました。

Ĉiun fojon, kiam ŝia nomo aperas, oni konscias la malgrandan “リ” kaj unuvide povas kompreni, ke la aina lingvo estas malsama ol la japana.

「アシリパ Asirpa」が生まれた小樽近郊はアイヌ語の資料がほとんどない場所です。
Preskaŭ ne troviĝas dokumentoj pri la aina lingvo en la ĉirkaŭaĵo de la urbo Otarunay (Otaru), kie Asirpa naskiĝis.

彼女が話す小樽方言がどういったものであるかを調べました。
La prezentanto ekzamenis, kia estis Otarunay-dialekto, kiun ŝi parolis.

衣装や道具は正確なのに、言葉だけいいかげんなものにはできません。
La iloj kaj kostumoj estas ekzakte. Tial ankaŭ la lingvon estu ekzakta.

将来、マンガでアイヌ語を覚える人が出てくることも考えました。
Li ankaŭ pensas, ke estonte povos aperi homoj, kiuj lernas la ainan per komikso.

北海道大学大学院の佐藤教授は、江戸時代の文献によってアイヌ語を研究しています。
Prof. Satoo de la Unversitato de Hokkajdo studas la ainan lingvon per la dokumentoj en la epoko de Edo.

この研究とアイヌ民族の墓標から小樽方言のことを考えました。
La prezentanto konsideris Otarunay-dialekton laŭ tiu studo kaj aina tombofosto.

墓標は地域によって異なり、小樽は八雲に近いとされています。
La tombofosto estas malsama laŭ regionoj, kaj tiu de Otarunay estas simila al tiu de Yurap (Yakumo).

墓標が近いということは、縁戚関係にあり、方言どおしの関係も深いかもしれません。
Se la tombofostoj estas similaj reciproke, la posedantoj havas samsangan parencecon kaj eble la rilato inter dialektoj estas profunda.

しかし、八雲方言は資料が乏しく、これで様々なアイヌ語作文を作ることは難しいものとなっています。
Sed la dokumentoj pri Yurap-dialekto estas malriĉaj, tial malfalce estas fari diversajn ainajn frazojn en la dialekto.

また、佐藤教授の論文から、小樽近郊の方言と胆振・幌別方言は関連が深い可能性があることがわかりました。

Kaj laŭ la disertaĵo de prof. Satoo oni komprenas, ke la dialekto de la ĉirkaŭaĵo de Otarunay havas proksiman rilaton kun tiu de la regiono Iburi-Poropet (Iburi-Horobetu).

そこで、地域的に八雲に近く、資料も豊富にある幌別方言をベースにして、「アシリパ asirpa」の言葉としています。

Do la dialekto de Asirpa estis farita surbaze de tiu de la regiono Poropet (Horobetu). Poropet estas prokisma al Yurap (Yakumo) kaj troviĝas riĉaj dokumentoj pri la Poropet-dialekto.

また、「アシリパ asirpa」一行は、物語の途中から北海道内の移動をしています。

Asipa kaj siaj kamaradoj transiĝas al diversaj lokoj en Hokkajdo meze de la rakonto.

一行が小樽を離れ、札幌から樺戸というところで、本紙連載では、樺戸の人にうっかり幌別方言のセリフを入れました。

「Ku=hokuhu eci=rayke kusu eci=montasa=as na!」（夫を殺された復讐だ!）

Ili forlasis Otarunay (Otaru), Satporo (Sapporo) kaj alvenis al Kapato (Kabato). Unue oni senatente kaj erare enmetis tekstojn en la komikso per la Poropet-dialekto.

「Ku=hokuhu eci=rayke kusu eci=montasa=as na!」（Mia sinjoro estas mortigita de vi, tial mi venĝu al vi!）

樺戸の人は、石狩方言を話します。それで単行本（コミックス）では、石狩方言に直しています。

「Ku=hokuhu es=rayke kusu es=montasa=as na!」

Homoj en Kapato parolas en Iskar-dialekto (Iŝikari-dialekto). Tial poste en aparta libro oni ĝuste retradukis iliajn vortojn en Iskar-dialekto.

微妙な違いですが、知っている人にはとても目立つ部分です。

Tio estas subtila diferenco, sed klare rimarkebla por kompetentulo.

こういうことがあったため、釧路へ行った時には、釧路の人に釧路方言のセリフを入れるように注意しました。

Tial oni atentis, ke oni enmetu tekston de Kusru-dialekto (Kuŝiro-Dialekto) en la parolojn de Kusru (Kuŝiro)-anoj.

このように細部にこだわるのは、マンガを通して初めてアイヌに触れた大勢の人の中で、アイヌ語に興味を持ってくれた人に間違っただけの情報を刷り込まないようにするためです。

Tiel oni precizigis la detalojn celante, ke oni ne donu malĝustajn informojn al homoj interesitaj de aina lingvo el multaj homoj unuafoje legintaj tiujn per la komikso.

ゴールデンカムイはテレビアニメ化も決まりました。

Oni decidias, ke la komikso “Golden Kamuy” estos dissendata kiel animita filmo en televida programo.

2018年4月から TOKYO MX（東京）、BS11（全国）で放映します。

Ekde apr. 2018 oni dissendos ĝin de la televidaj stacioj TOKYO MX (tra la regiono Tokio) kaj BS11 (tra la tuta Japanio).

北海道では、札幌テレビで放映します。

En Hokkajdo oni dissendos ĝin de la televida stacio STV.

FOD でインターネット配信もします。

Per interreto oni dissendos ĝin de la reta stacio FOD.

動作や発音もアニメであれば比較的簡単に表現できます。

Per la animita filmo, oni relative facile povas esprimi la ainajn decajn agojn kaj la prononcojn de aina lingvo.

たとえば「ヒンナ（ありがとう）」という時は、手のひらを上に向け上下させますが、これもアニメに取り入れることができるので、そうするようにお願いしました。

Kiam ainaj virnioj diras, “Hinna (Dankon)”, tiuj dece balancadas supren kaj malsupren siaj manojn turninte la manplatojn supren. Oni povas enmeti tiun agon en animitan filmon. Do la prezentanto petis, ke oni adoptu tion.

ヤングジャンプは青年男性向きですが、テレビアニメになれば、目にする層も広がるでしょう。“Young Jump”, enhavanta “Golden Kamuy”, estas komiksa gazeto ĉefe por junaj viroj. Sed se oni dissendos ĝin per animita filmo de televida programo, la sciantoj de la komikso disvastiĝos en diversaj grupoj.

関係者と連携し、様々な戦略を考えることがアイヌ語復興の一助になることを期待しています。La prezentanto esperas, ke la konstruado de diversajn strategion kunlabore kun koncernatoj iom kontribuos por revivigo de aina lingvo.

この記事は日本で唯一のアイヌ語新聞「アイヌタイムズ」の第68号（近日発刊）に投稿した「危機的な状況にある言語・方言サミットについて」の一部を修正し、エスペラント訳したものです。

Ĉi tiu artikolo estas Esperanta tradukaĵo el parta reviziaĵo de mia ainalingva artikolo

“La pinta kunsido pri lingvoj kaj dialektoj en kriza situacio” en n-ro 68 (baldaŭa publikigo) de la unika kaj sola ainalingva gazeto “AinuTimes”.

エス訳にあたっては、星田さんにご協力をいただきまして作成いたしました。この場をお借りしまして、お礼申し上げます。

Mi faris la Esperantan artikolon kunlabore kun s-ro Hoŝida. Mi esprimas, ke mi dankas lian helpon sur ĉi tiu papero.

この投稿文は、機関紙の他に次のウェブページにも掲載予定です。

Baldaŭ la artikolo estos aprigita en nia organo kaj jena retpaĝo kaj aliaj.

<http://www.hokkajda-esp-ligo.jp/jp/index-j.htm>

<http://www.geocities.jp/aynuitak/>

なお、アイヌタイムズの連絡先は以下のとおりです。ご購入・ご投稿をお待ちしております。

Jen informoj de kontakto pri la gazeto “AinuTimes”. Ni atendas vian abonon kaj kontribuon.

(購読連絡先：〒055-0101 北海道平取町二風谷 80-25 萱野志朗宛)

Adreso (por abono): Nibutani 80-25, Biratoriĉo, Hokkajdo, Japanio 055-0101

Nomo: KAYANO Ŝiroo

電子メール：ainuitak@yahoo.co.jp (横山・中継ぎ連絡先)

E-letero (por transsendo en japana traduko): ainuitak@yahoo.co.jp (Nomo: YOKOYAMA)

全記事の目次は、(Titoloj de ĉiuj artikoloj en la gazetoj estas jene:)